

LAAGLAND

Joseph O'Neill

Laagland

Vertaling Auke Leistra

2009
DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs van de
Stichting Fonds voor de Letteren

Copyright © 2008 Joseph O'Neill
Copyright Nederlandse vertaling © 2009 Auke Leistra
Eerste druk januari 2009
Tweede druk maart 2009
Derde druk maart 2009
Vierde druk april 2009
Vijfde druk november 2009
Oorspronkelijke titel *Netherland*
Oorspronkelijke uitgever HarperCollinsPublishers, Londen
Omslagontwerp Studio Jan de Boer
Foto auteur Ryan Pfluger
Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede
Druk Koninklijke Wöhrmann, Zutphen
ISBN 978 90 234 5433 5
NUR 302

www.debezigebij.nl

Voor Sally

Ik droomde in een droom, ik zag een stad, niet te verslaan
door de aanvallen van de hele rest van de wereld;
in mijn droom was dat de nieuwe Stad van Vrienden

Whitman

De middag voor ik vanuit Londen naar New York vertrok – Rachel was zes weken eerder gegaan – was ik op mijn werkplek bezig mijn spullen in dozen te doen, toen een *senior vice president* van de bank, een Engelsman van in de vijftig, me succes kwam wensen. Dat verraste mij; hij werkte in een ander deel van het gebouw en op een andere afdeling, en we kenden elkaar alleen van gezicht. Niettemin wilde hij heel precies weten waar ik van plan was te gaan wonen ('Watts Street? Welk blok?') en haalde hij verscheidene minuten herinneringen op aan zijn loft aan Wooster Street en zijn uitjes naar de 'originele' Dean & DeLuca. Hij deed geen enkele poging zijn afgunst te verbergen.

'We gaan niet voor lang,' relativeerde ik mijn geluk enigszins. Dat was ook eigenlijk het plan zoals mijn vrouw het had uitgebreed: een jaar of drie in New York blijven hangen en dan weer terug naar Londen.

'Dat zegt u nu,' zei hij. 'Maar het valt lang niet mee om weer weg te gaan uit New York. En als je eenmaal weg bént.' De svr glimlachte en zei: 'Ik mis het nog steeds, en voor mij is het al twaalf jaar geleden.'

Nu was het mijn beurt om te glimlachen – deels uit gêne, want hij had met een Amerikaanse openheid gesproken. 'Nou ja, we zullen zien,' zei ik.

'Ja,' zei hij. 'Vast wel.'

Zijn stelligheid irriteerde me, hoewel hij in de eerste plaats beklagenswaardig was – als een Sint-Petersburger van weleer die door verplichtingen aan de verkeerde kant van de Oeral beland is.

Maar hij blijkt toch gelijk te hebben gehad, in zekere zin. Nu ik de stad zelf ook heb verlaten, heb ik er moeite mee om los te komen van het gevoel dat het hele leven een soort naoogst is. Het gras groeit nog door, na de eerste maaiing, maar het seizoen loopt ten einde. Als je openstaat voor zulk soort waarnemingen, zou je kunnen zeggen dat New York het geheugen herhaaldelijk tot naoogsten dwingt – tot van die doelgerichte terugblikken waarmee je, zo zegt men en zo hoop je tegen beter weten in, je grazige verleden tot hanteerbare proporties kunt terugbrengen. Want dat blijft natuurlijk de kop opsteken. Een en ander wil beslist niet zeggen dat ik nu wel weer in New York zou willen zijn; en uiteraard zou ik mezelf graag vleien met de gedachte dat mijn eigen terugblik op een bepaalde manier belangrijker is dan die van de oude svp, die, toen ik ermee geconfronteerd werd, weinig meer leek in te houden dan een goedkoop verlangen. Maar er bestaat niet zoiets als een goedkoop verlangen, ben ik tegenwoordig geneigd te concluderen, zelfs niet als je treurt om een afgebroken nagel. Wie weet wat die vent daar is overkomen? Wie weet wat er achter zijn verhaal over de aanschaf van aceto balsamico zat? Hij zei het alsof het een elixer was, die arme drommel.

Hoe dan ook, de eerste paar jaar dat ik terug was in Engeland deed ik mijn best niet om te kijken – in New York was ik per slot van rekening voor het eerst van mijn leven ongelukkig geweest. Ik ging er niet meer heen en vroeg me ook niet zo heel vaak af wat er geworden was van ene Chuck Ramkissoon, met wie ik in mijn laatste zomer aan de East Coast bevriend was geweest maar die nadien, zoals dat gaat, een voorbijgaande figuur was gebleken. Dan, op een avond in het voorjaar van

dit jaar, 2006, zitten Rachel en ik thuis, in Highbury. Rachel is verdiept in een verhaal in de krant. Ik heb het al gelezen. Het gaat over het opduiken van een indianenstam in het Colombiaanse deel van het Amazoneregenwoud. Naar verluidt zouden ze het harde bestaan in de jungle beu zijn, hoewel erbij wordt gezegd dat ze nog steeds niets liever doen dan apenvlees eten, gegrild en dan gekookt. Een verontrustende foto van een jongen die aan een zwartgeblakerd schedeltje zit te kluiven dient als illustratie van dit feit. De indianen hebben geen idee van het bestaan van een gastheerland genaamd Colombia, en – wat riskanter is – geen idee van ziektes als de gewone verkoudheid of griep, waar ze geen natuurlijke weerstand tegen hebben.

‘Ha,’ zegt Rachel, ‘je stam is aan het licht gekomen.’

De telefoon gaat over. Nog glimlachend neem ik op. Een verslaggeefster van de *New York Times* vraagt naar meneer Van den Broek.

De verslaggeefster zegt: ‘Het gaat over Kham, eh, Khamraj Ramkissoon...’

‘Chuck,’ zeg ik, terwijl ik op de keukentafel ga zitten. ‘Hij heet Chuck Ramkissoon.’

Ze vertelt me dat het ‘stoffelijk overschot’ van Chuck in het Gowanus Canal is gevonden. Er zaten handboeien om zijn polsen, het was duidelijk dat hij het dodelijke slachtoffer van een misdrijf was.

Ik zeg niks. Het lijkt me duidelijk dat de vrouw liegt en dat als ik maar lang genoeg nadenk, ik haar bewering wel zal weten te weerleggen.

Haar stem vraagt: ‘Hebt u hem goed gekend?’ Als ik geen antwoord geef, zegt ze: ‘Er staat ergens dat u zijn zakenpartner was.’

‘Dat klopt niet,’ zeg ik.

‘Maar u hebt wel samen in zaken gezeten, toch? Dat staat hier.’

‘Nee,’ zeg ik. ‘U bent verkeerd ingelicht. Hij was gewoon een vriend van me.’

Ze zegt: ‘Ah... oké.’ Er volgt enig getik op een toetsenbord en een korte stilte.

‘Dus... er is niets wat u me over zijn milieu kunt vertellen?’

‘Zijn milieu?’ zeg ik. Van verbazing corrigeer ik haar loeiende uitspraak.

‘Nou ja, u weet wel – met wie hij omging, wat voor problemen hij zich op de hals zou kunnen hebben gehaald, eventuele schimmige figuren...’ En met een zacht lachje voegt ze eraan toe: ‘Het is toch wel enigszins ongebruikelijk, wat er gebeurd is.’

Ik besef dat ik ontdaan ben, boos zelfs.

‘Ja,’ zeg ik eindelijk. ‘U hebt me wel een verhaal te pakken.’

De volgende dag staat er een klein stukje in het Metro-katern. Er is vastgesteld dat het lichaam van Chuck Ramkissoon meer dan twee jaar in het water bij het Home Depot heeft gelegen, omringd door krabben en autobanden en winkelwagentjes, tot een zogenaamde *urban diver* een ‘macabere ontdekking’ deed bij het filmen van een school gestreepte zeebaarzen. In de week die volgt sippelen verscheidene vervolgstukjes door, geen van alle informatief. Maar kennelijk is het voor lezers interessant, en voor traditionalisten geruststellend, dat het Gowanus Canal nog een slachtoffer van moord kan opleveren. Er zit nog genoeg dood in die ouwe waterweg, zoals één verslaggever snedig verklaart.

Op de avond dat het nieuws ons bereikt vraagt Rachel, naast me in bed: ‘Maar wie was dat nou?’ Als ik niet meteen antwoord geef, legt ze haar boek neer.

‘Ach,’ zeg ik, ‘ik weet zeker dat ik wel eens over hem verteld heb. Een cricketkennis. Hij kwam uit Brooklyn.’

Ze zegt het me na: ‘Chuck Ramkissoon?’

Haar stem heeft een koele ondertoon die me niet bevalt. Ik

ga op mijn zij liggen, met mijn rug naar haar toe, en doe mijn ogen dicht. ‘Ja,’ zeg ik. ‘Chuck Ramkissoon.’

Chuck en ik hebben elkaar voor het eerst ontmoet in augustus 2002. Ik was aan het cricketen in het Randolph Walker Park in Staten Island, en Chuck was daarbij aanwezig als een van de twee onafhankelijke scheidsrechters die hun diensten verleenden in ruil voor een honorarium van vijftig dollar. De atmosfeer was klef als gelei, de lucht was heet en glazig en er stond geen wind, zelfs geen briesje van de Kill van Kull, die op nog geen tweehonderd meter van Walker Park stroomt en Staten Island van New Jersey scheidt. Ver weg, in het zuiden, rommelde onweer. Het was zo’n barbaars plakkerige Amerikaanse middag die me deed verlangen naar de schaduwen van voorbij-schuivende zomerwolken in noordelijk Europa, me zelfs deed verlangen naar die dagen dat je cricket speelt met twee truien aan onder een koude lucht die hier en daar is opgelapt met flarden blauw – genoeg om een zeemansbroek van te maken, zoals mijn moeder altijd zei.

Naar de maatstaven waar ik mee kwam aanzetten, was Walker Park nauwelijks geschikt voor cricket. Het speelveld was half zo groot als een officieel cricketveld – en dat zal het vast nog zijn. Het buitenveld is oneffen en altijd overgroeid, zelfs als het gemaaid is (één keer, toen ik achter een bal aan rende, struikelde ik bijna over een verborgen en, jegens cricketers, nogal dreigende eend), en terwijl het correcte cricket, zoals je het zou kunnen noemen, wordt gespeeld op een pitch van gras, is de pitch in Walker Park van klei, zonder graszoden, en moet hij bedekt worden met kokosmatten; bovendien is die klei bleke, zanderige honkbalklei, geen rode cricketklei, en kan er niet op gerekend worden dat de bal er goed op blijft stuiten; en voor zover de bal er wel enigszins betrouwbaar op stuit, zit er geen variatie en complexiteit in. (Pitches van aarde en gras

bieden tal van mogelijkheden: alleen die kunnen het repertoire van de bowler aan cutters en spinners en bouncers en seamers beproeven en lonend maken, en alleen die kunnen, op hun beurt, het repertoire van de batsman aan defensieve en aanvallende slagen, om maar te zwijgen van zijn mentale kracht, uit de verf laten komen en volledig op de proef stellen.) Er is nog een ander probleem. Overal langs de rand van het park staan hoge bomen – moeraseiken, rode eiken, amberbomen, Amerikaanse linden. Elk deel van die bomen, zelfs het kleinste blaadje, moet als deel van de boundary worden beschouwd, wat een element van willekeur in het spel brengt. Vaak rolt een bal weg tussen de bomen en verdwijnt de fielder die erachteraan rent ten dele uit het zicht, zodat er, zodra hij met de bal in zijn hand weer opduikt, meteen een schreeuwpartij ontstaat over wat er precies gebeurd is.

Naar plaatselijke maatstaven is Walker Park echter een aantrekkelijke plek om te spelen. Naast het cricketveld liggen naar verluidt de oudste tennisbanen van de Verenigde Staten, en het park zelf wordt aan alle kanten omringd door victoriaanse huizen met zorgvuldig aangeplante tuinen. Al sinds mensengeugenis tolereren de omwonenden dat er zo nu en dan, als een gigantische cranberry, een cricketbal in hun bloeiende struiken inslaat. De Staten Island Cricket Club werd opgericht in 1872, al meer dan honderd jaar wordt elke zomer op dit kleine veld gecricket. Tot in de jaren twintig van de vorige eeuw was Walker Park eigendom van de club. Tegenwoordig zijn het terrein en het clubhuis – een neo-Tudor, stenen gebouwtje dat in de jaren dertig werd gebouwd, nadat een eerder clubhuis door brand was verwoest – eigendom van de New York City Department of Parks and Recreations. In mijn tijd zou een werknemer van die gemeentelijke dienst, een spookachtige figuur die niemand ooit gezien had, op de zolder van het clubhuis wonen. Het zaaltje was in gebruik als peuterspeelzaal, cric-

keters konden in de regel alleen beschikken over de kelder en de haveloze kleedkamer. Desondanks is er geen New Yorkse cricketclub die kan bogen op zulke voorzieningen of op zo'n glorieuze geschiedenis: Donald Bradman en Garry Sobers, de grootste cricketspelers aller tijden, hebben op Walker Park gespeeld. Het oude terrein is ook nog eens gezegend met rust. Andere cricketvelden, Idlewild Park, Marine Park, het Monroe Cohen Ballfield, liggen recht onder de luchtroutes naar JFK. In andere parken, zoals Seaview Park in Canarsie (dat uiteraard geen zeezicht heeft), wordt de setting niet alleen bedorven door gierende vliegtuigen maar ook door het onuitputtelijke gebrul van de Belt Parkway, de lus van asfalt die een groot deel van zuidelijk Brooklyn van het zoute water scheidt.

Wat al die recreatieve terreinen gemeen hebben, is een weelderig buitenveld dat fnuikend is voor de kunst van het batten. Die is er immers op gericht de bal langs de grond te slaan met die elegante verscheidenheid aan slagen waar een bekwame batsman jaren op getraind en aan geslepen heeft: de glance, de hook, de cut, de sweep, de cover drive, de pull en al die andere producten van een techniek die bedacht is om de cricketbal, als door tovenarij, naar de rand van het speelveld te laten doorrollen. Bij zulke orthodoxe slagen zal de bal in New York naar alle waarschijnlijkheid in het opgeschoten onkruid blijven steken. Naar ik begrepen heb gedijt gras, een geurige plant die wonderbaarlijk geschikt is voor allerlei atletisch tijdverdrijf, maar heel moeizaam; en als er al iets groens en grasachtigs groeit, wordt het nooit gemaaid zoals voor cricket zou moeten. Gevolg daarvan is dat de batsman gelijk de eerste regel van het batten al moet overtreden omdat hij zich genoodzaakt ziet de bal de lucht in te meppen (om diep te gaan, zoals we zeggen, een term uit het honkbal), waardoor batten gokken wordt. Gevolg daarvan is weer dat het veldspel ook uit balans raakt, omdat de fielders snel van hun posities op het middenveld – point,

extra cover, midwicket en de andere – naar verre posities aan de boundary worden verplaatst, waar ze lusteloos blijven hangen. Het is vergelijkbaar met een soort honkbal waarbij het alleen om homeruns gaat en niet om honkslagen, en de spelers op honk allemaal naar posities diep in het veld worden verplaatst. Die ontaarde versie van de sport – rimboecricket, zoals Chuck het meer dan eens minachtend noemde – slaat een wond die vooral ook esthetisch van aard is: het ontbreekt de Amerikaanse versie aan de schoonheid van cricket zoals gespeeld op een grasveld met de vereiste proporties, waarbij de in wit gehulde ring van middenvelders, zwalkende figuren op het enorme ovaal, telkens weer naar elkaar toe trekken rond de batsman om zich evenzovele malen weer te verspreiden over hun verschillende uitgangsposities, een terugkerend, pulmoonaal ritme, alsof het veld door zijn heldere bezoekers ademhaalt.

Ik wil hier niet mee zeggen dat het New Yorkse cricket van elke charme gespeend is. Jaren geleden reed ik een keer op een zomerse middag met Rachel in een taxi door de Bronx. We waren op weg naar vrienden in Riverdale en reden over Broadway, waarvan ik nooit geweten had dat die zo ver naar het noorden doorliep.

‘O, schat! Moet je kijken,’ zei Rachel.

Ze wees naar rechts, waar tientallen cricketers uitzwermden in een open parklandschap. Een stuk of zeven, acht wedstrijden, elf tegen elf, waren aan de gang op een terrein waar strikt genomen hooguit drie of vier wedstrijden op gespeeld konden worden, zodat de verschillende speelvelden, die waren afgezet met rode pylonen en voetpaden en vuilnisbakken en koffiebekertjes, elkaar op verwarrende wijze overlaptten. Mannen in wit van de ene partij liepen door de mannen in wit van andere partijen heen, een heleboel bowlers wervelden op de bekende molenwiekenwijze simultaan met hun armen, een veelvoud

aan batters zwaaide op hetzelfde moment met hun slaghout, en cricketballen, gevolgd door melkwitte sprinters, vlogen alle kanten op. Rondom zaten toeschouwers. Sommigen zaten onder de bomen die het park aan de Broadwaykant omzoomden; anderen zaten in de verte, onder hoge, dichte bomen, in groepjes rond picknicktafels. Kinderen sjouwden rond, zoals dat gaat. Vanaf ons hoge gezichtspunt deed het schouwspel – Van Cortlandt Park op zondag – zich aan ons voor als een vrolijk allegaartje, en toen we verder reden zei Rachel: ‘Het lijkt wel een Brueghel,’ en ik glimlachte naar haar, want ze had helemaal gelijk, en in mijn herinnering legde ik mijn hand op haar buik. Het was juli 1999. Ze was zeven maanden zwanger van onze zoon.

De dag dat ik Chuck ontmoette was drie jaar later. Wij, Staten Island, speelden tegen een stel gasten van St Kitts – Kittitiënen, zoals ze genoemd worden, alsof ze een of ander esoterisch technisch beroep uitoefenen. Mijn eigen teamgenoten waren van uiteenlopende herkomst: Trinidad, Guyana, Jamaica, India, Pakistan en Sri Lanka. Die zomer van 2002, toen ik, na jaren niet gespeeld te hebben, uit eenzaamheid weer was gaan spelen, en de zomer van het jaar daarop, was ik de enige blanke die ik op de cricketvelden van New York zag.

Enige tijd terug had de gemeente in de zuidwesthoek van Walker Park een honkbalveld aangelegd, wat concurrentie betekende. Cricketers mochten pas gebruikmaken van dat veld als elk officieel softbalspel voorbij was. (Softbal, merkten mijn teamgenoten en ik enigszins snobistisch op, was een tijdverdrijf dat klaarblijkelijk draaide om het wegmeppen van boogballetjes – de makkelijkste ballen die een battende cricketer ooit zal krijgen – en het in het kussen van een handschoen opvangen van voornoemde ballen, waar nauwelijks de vaardigheid en het lef voor nodig zijn die je moet hebben om met je blote handen zo’n keiharde rode cricketbal te vangen.) De

wedstrijd tegen de Kittitianen, die om één uur zou beginnen, begon pas een uur later, toen de softbalspelers – oude en dikke mannen die veel van ons weg hadden, zij het dat ze allemaal blank waren – eindelijk het veld ruimden. De problemen begonnen met dat oponthoud. De Kittitianen hadden een flink aantal supporters meegenomen, misschien wel veertig, en de vertraging maakte hen rusteloos. Ze begonnen zich uitbundiger te vermaken dan gewoon is. Er vormde zich een groep rond een Toyota die op Delafield Place geparkeerd stond, ten noorden van het park. De mannen deden geen enkele moeite om te verhullen dat ze een koelbox vol alcoholische drankjes bij zich hadden, waar ze zich vrijelijk van bedienden, ze schreeuwden en tikten met sleutels tegen hun bierflesjes op het bonkende ritme van de soca die uit de speakers van de Toyota kwam. Beducht voor klachten ging onze voorzitter, een bejaarde creool uit Barbados in blazer die naar de naam Calvin Pereira luisterde, erop af. Glimlachend trad hij op de mannen toe en zei: ‘Heren, jullie zijn welkom, maar ik moet jullie wel vragen enige discretie te betrachten. Wij kunnen ons geen problemen met de gemeente veroorloven. Mag ik u uitnodigen de muziek uit te zetten en bij ons op het veld te komen?’ De mannen schikten zich de een na de ander, maar later was iedereen het erover eens dat dit incident wel degelijk van invloed was geweest op de confrontatie waardoor alle aanwezigen zich die middag blijvend zullen herinneren.

Voor de wedstrijd begon riep een van de onzen, Ramesh, het hele team in een kring bijeen voor gebed. We stonden dicht op elkaar met de armen om elkaars schouders – drie hindoes, drie christenen, een sikh en vier moslims. ‘Heer,’ zei de eerwaarde Ramesh, zoals wij hem noemden, ‘we danken U dat U ons hier vandaag bijeen hebt gebracht voor deze vriendschappelijke wedstrijd. We vragen U om ons tijdens de wedstrijd vandaag voor gevaren en ongelukken te behoeden. We vragen U om

milde weersomstandigheden. We vragen Uw zegen voor deze wedstrijd, Heer.’ Een applausje barstte los en we namen onze posities in het veld in.

De mannen uit St Kitts batten iets meer dan twee uur. Tijdens hun innings maakten hun supporters de gebruikelijke herrie vanaf de oostkant van het veld, waar ze in de schaduw van de bomen stonden te lachen en van alles te roepen. Ze dronken rum uit papieren bekertjes en aten red snapper en kip van een barbecue. ‘Slaan die bal!’ riepen ze, en: ‘Die bowler!’ waarbij ze als vogelverschrikkers hun armen hieven om aan te geven dat die bal wijd was: ‘Wijd, scheidsrechter, wijd!’ Toen was het onze beurt om te batten. De innings duurden voort, de wedstrijd werd spannender en er werd meer en meer rum gedronken. Een aantal mannen had zich weer rond de Toyota verzameld, die nu ook weer gebonk begon voort te brengen, en het geschreeuw van de toeschouwers begon emotioneler te worden. Onder deze omstandigheden, voor een cricketwedstrijd in New York geenszins uitzonderlijk, werd de sfeer op en rond het veld steeds grimmiger. Op een gegeven moment vielen de bezoekers ten prooi aan de verdenking, die bij cricketers in die stad kennelijk altijd op de loer ligt, dat er een complot gaande was om hen van de overwinning te beroven. De protesten van de fielders (‘Wat was dat, scheidsrechter? Scheids!’) kregen een verbitterd, ruzieachtig karakter en er brak bijna een vechtpartij uit tussen een verre fielder en een toeschouwer die iets gezegd had.

Het verbaasde me dan ook niet dat ik, toen het mijn beurt was om te batten, drie bouncers op een rij kreeg, waarvan de laatste voor mij te hard ging en tegen mijn helm aan knalde. Er klonken boze uitroepen van mijn teamgenoten – ‘Wat was jij van plan, man?’ – en het was op dat moment dat de scheidsrechter beseftte dat het zijn plicht was tussenbeide te komen. Hij droeg een panamahoed en een witte scheidsrechtersjas

die hem het air gaf van een man die een belangrijk laboratoriumexperiment uitvoert – wat hij, op zijn eigen manier, ook was. ‘Gewoon spelen,’ hield Chuck Ramkissoon de bowler op kalme toon voor. ‘Ik waarschuw je voor de laatste keer: nog één bumper en jij bowlt niet meer.’

De bowler spuwde op de grond, maar reageerde verder niet. Hij nam zijn positie weer in, nam een aanloop en gooide weer zo’n rotbal. Van de rand van het veld klonken kreten en tegenkreten van verontwaardiging. Chuck liep naar de captain van het veldteam. ‘Ik heb de bowler gewaarschuwd,’ zei hij, ‘maar hij heeft mijn waarschuwing in de wind geslagen. Hij bowlt niet meer.’ De andere fielders kwamen aanhollen en gingen om Chuck heen staan schreeuwen. ‘Welk recht heb jij om dat te doen? Je hebt hem niet gewaarschuwd.’ Ik maakte aanstalten me er ook mee te bemoeien, maar Umar, mijn Pakistaanse battingpartner, hield me tegen. ‘Hier blijven, jij. Het is altijd hetzelfde met die lui.’

Terwijl het geruzie op het veld en langs de lijn doorging – ‘Je belazert de boel, scheids! Je belazert ons!’ – werd mijn aandacht getrokken door een man die langzaam naar de geparkeerde auto’s liep. Ik bleef naar hem kijken omdat het iets mysterieus had, zo iemand die op zo’n dramatisch moment zo wegliep. Hij leek geen enkele haast te hebben. Hij maakte langzaam het portier van een auto open, leunde naar binnen, tastte even in het rond, kwam weer tevoorschijn en deed het portier weer dicht. Zo te zien had hij iets in zijn hand toen hij het terrein weer op slenterde. Mensen begonnen te schreeuwen en weg te rennen. Een vrouw gilde. Mijn teamgenoten, die bij de boundary stonden, renden alle kanten op, sommigen maakten zich uit de voeten via de tennisbanen, anderen verscholen zich achter de bomen. De man kwam nu wat onzeker aanwaggelen. Het kwam mij zo voor dat hij stomdronken was. ‘Nee, Tino,’ riep iemand.

‘O, shit,’ zei Umar, en hij begon weg te lopen richting honkbalveld. ‘Wegwezen.’

Maar ik werd op een bepaalde manier verlamd door die onwerkelijke, trage schutter en bleef staan waar ik stond, mijn Gunn & Moore Maestro-bat in mijn handen geklemd. De fielders deinsden achteruit, de handen paniekerig en smekend geheven. ‘Doe weg dat ding, man, doe weg,’ zei een van hen. ‘Tino! Tino!’ riep een stem. ‘Kom terug, Tino!’

Wat Chuck betreft, die stond daar nu alleen. Dat wil zeggen, afgezien van mij. Ik stond een paar meter bij hem vandaan. Dat vergde geen moed van mijn kant, want ik voelde niets. Ik ervaar het incident als een soort leegte.

De man bleef drie meter voor Chuck staan. Hij hield het pistool krachteloos in zijn hand. Hij keek naar mij, en toen weer naar Chuck. Hij was sprakeloos en bezweet. Hij probeerde, zoals Chuck het later zou vertellen, de logica van de situatie te doorgronden.

Het was net alsof we daar een hele tijd zo met zijn drieën stonden. Een containerschip gleed geruisloos door de achtertuinen van de huizen aan Delafield Place.

Chuck zette een stap naar voren. ‘Wilt u het speelveld verlaten,’ zei hij resoluut. Hij gebaarde naar het clubhuis, als wees hij hem zijn zitplaats. ‘Wilt u alstublieft onmiddellijk weggan? U houdt de wedstrijd op. Captain,’ zei Chuck op luide toon, en hij wendde zich naar de Kittitiaanse captain, die een eindje verderop stond, ‘wilt u deze meneer van het speelveld begeleiden?’

De captain kwam aarzelend naar voren. ‘Ik kom eraan, Tino,’ riep hij. ‘Achter je. Geen gekheid nu.’

‘Maak je niet druk,’ prevelde Tino. Hij leek overweldigd door uitputting. Hij liet het pistool vallen en liep langzaam, hoofdschuddend, het veld af. Na een korte pauze werd de wedstrijd hervat. Niemand zag een reden om de politie te bellen.

Toen de wedstrijd was afgelopen, kwamen de teams bijeen in het oude clubhuis en dronken samen Coors Lights en whiskycola's, aten Chinese afhaalmaaltijden, en bespraken ernstig wat er was voorgevallen. Iemand vroeg om stilte, en Chuck Ramkissoon trad in de kring naar voren.

'We kennen een uitdrukking in de Engelse taal,' zei hij, terwijl het langzaam stil werd. 'Die uitdrukking luidt: geen cricket. Als wij iets afkeuren, zeggen we: dat is geen cricket. We zeggen niet: dat is geen honkbal. En ook niet: dat is geen voetbal. We zeggen: dat is geen cricket. Dat is een eerbetoon aan het spel dat wij spelen, en het is een eerbetoon aan ons.' Inmiddels werd er nergens meer gesmoesd. We stonden om de spreker heen en keken plechtig naar onze schoenen. 'Maar dat eerbetoon brengt een verantwoordelijkheid met zich mee. Kijk,' zei Chuck, en hij wees naar het clubwapen op het shirt van een Staten Island-speler. 'Daar staat: "*Lude Ludum Insignia Secundaria*." Nou ken ik geen Latijn, maar ik heb me laten vertellen, en u zegt het wel als ik ernaast zit, meneer de voorzitter,' – Chuck knikte naar de voorzitter van onze club – 'dat dat betekent: "Winnen is niet alles. Het is maar een spel." Welnu, spelen zijn belangrijk. Ze stellen ons op de proef. Ze brengen ons kameraadschap bij. Spelen zijn gewoon leuk. Maar meer dan voor andere sporten, en dat wil ik hier benadrukken,' – en hier laste Chuck voor het effect even een pauze in – 'meer dan voor andere sporten geldt voor cricket dat het een les in beschaving is. Dat weten we allemaal; daar hoeft ik niets meer over te zeggen.' Een paar hoofden knikten. 'Iets anders. Wij spelen dit spel in de Verenigde Staten. Dat is voor ons een moeilijke omgeving. We spelen waar we kunnen, waar ze ons laten spelen. Hier in Walker Park hebben we geluk; we hebben een kleedkamer, die we delen met vreemden en voorbijgangers. Bij de meeste andere clubs moet je een boom of een struik opzoeken.' Een paar luisteraars wisselden een blik.

‘Vandaag,’ vervolgde Chuck, ‘zijn we later begonnen omdat honkbal op dit terrein voorgaat. En nu we klaar zijn moeten we stiekem drinken, uit flessen in bruine papieren zakken. Het maakt niet uit dat we al meer dan honderd jaar lang, jaar in jaar uit, hier, in Walker Park, spelen. Het maakt niet uit dat dit terrein is aangelegd als cricketveld. Is er in deze stad ook maar één goede cricketfaciliteit te vinden? Nee. Niet één. Het maakt niet uit dat de regio New York meer dan honderdvijftig cricketclubs telt. Het maakt niet uit dat cricket het grootste, snelst groeiende slagbalspel ter wereld is. Dat maakt allemaal niet uit. In dit land zijn wij nergens. Wij zijn een lachertje. Cricket? Heel grappig, ja. Dus als wij mogen spelen is dat een gunst. Maar als we over de schreef gaan, geloof me, dan is het met die gunst snel gedaan. Dat wil zeggen,’ zei Chuck met stemverheffing, want er steeg onder zijn gehoor een gemompel en gegniffel op, ‘dat wil zeggen dat wij een extra verantwoordelijkheid hebben om het spel op de juiste wijze te spelen. We moeten ons bewijzen. We moeten onze gastheren laten zien dat die mannen die er zo raar uitzien iets doen wat de moeite waard is. Ik zeg laten “zien”. Ik weet niet waarom ik dat woord gebruik. Elke zomer worden de parken van New York overgenomen door honderden cricketers, maar op de een of andere manier valt dat niemand op. Het lijkt wel of we onzichtbaar zijn. Dat is niks nieuws, voor diegenen onder ons die zwart of bruin zijn. En wat degenen betreft die dat niet zijn’ – Chuck keek speciaal naar mij en glimlachte – ‘u zult me wel vergeven, hoop ik, dat ik soms tegen mensen zeg: wilt u eens aan den lijve ondervinden hoe het is om in dit land een zwarte te zijn? Trek dan de witte kleren van de cricketer aan. Trek witte kleren aan en je voelt je een zwarte.’ De mensen lachten, voornamelijk uit gêne. Een van mijn teamgenoten stak mij zijn vuist toe, en ik sloeg er zacht met mijn vuist tegenaan. ‘Maar dat vinden wij niet erg, zolang we maar kunnen spelen, waar of niet? Laat ons

gewoon met rust, dan redden wij ons wel. Toch? Maar ik zeg: wij moeten ons zelfverzekerder opstellen. Ik zeg: wij moeten de plek die ons toekomt in dit prachtige land opeisen. Cricket heeft een lange geschiedenis in de Verenigde Staten, dat is een feit. Benjamin Franklin was zelf een cricketman, maar daar zal ik nu niet verder op ingaan,' voegde Chuck er snel aan toe, want onder de spelers was nu een onverholven concurrerend geroezemoes losgebarsten. 'Laten we gewoon dankbaar zijn dat het allemaal goed is afgelopen, en dat het cricket vandaag gewonnen heeft.'

Daar hield de scheidsrechter het bij. Een weifelend applausje klonk op. Niet veel later ging iedereen weer op huis aan – naar Hoboken en Passaic en Queens en Brooklyn en, in mijn geval, Manhattan. Ik nam de Staten Island Ferry, dat was die keer de John F. Kennedy; en het was aan boord van die enorme oranje tobbe dat ik Chuck Ramkissoon weer tegen het lijf liep. Ik zag hem op het voordek, tussen de toeristen en romantici die in beslag werden genomen door de beroemde bezienswaardigheden rond de New York Bay.

Ik haalde een biertje en ging in de bar zitten, waar een paar duiven op een richel zaten te dutten. Na enkele ondraaglijke minuten in gezelschap van mijn gedachten pakte ik mijn tas en liep ik naar het voordek om bij Chuck te gaan staan.

Ik zag hem nergens. Ik stond op het punt rechtsomkeert te maken toen tot me doordrong dat hij pal voor me stond en aan het gezicht was onttrokken door de vrouw die hij aan het zoenen was. Gegeneerd probeerde ik me terug te trekken zonder zijn aandacht te trekken, maar als je ruim een meter negentig bent, is niet elke manoeuvre even makkelijk te volbrengen.

'Hé, hallo,' zei Chuck. 'Leuk je te zien. Schat, dit is...'

'Hans,' zei ik. 'Hans van den Broek.'

'Hai,' zei de vrouw, terwijl ze zich liet wegzakken in zijn omhelzing. Ze was begin veertig en had blonde krullen en een mol-